

України / С. Г. Ажнакін // Економічні інновації. – 2012. – № 47. – С. 15–22.

2. Казанський С. В. Реформування ринку електричної енергії України та стимулююче регулювання діяльності енергопостачальних компаній / С. В. Казанський, Б. М. Сердюк, О. О. Боркунова // Енергетика: економіка, технології, екологія. – 2013. – №2 – С. 91–96.

3. Мехович С. А. Ризики неплатежів на оптовому ринку електричної енергії України [Електронний ресурс] / С. А. Мехович, А. С. Колесніченко // ЭНЕРГОУБЕЖЕНИЕ • ЭНЕРГЕТИКА • ЭНЕРГОАУДИТ. – 2012. – № 09 (103). – С. 41–47. – Режим доступу: https://www.kpi.kharkov.ua/archive/Наукова_періодика/eee/2012/9/18165.pdf.

УДК 338.45

І. Б. Галюк, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

НАК "НАФТОГАЗ УКРАЇНИ" У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Питання енергетичної безпеки держави є надзвичайно актуальним, адже в силу світової боротьби за джерела енергоносіїв кожна держава формує стратегії щодо підвищення рівня власної енергетичної безпеки. В Україні дане питання також набрало своєї гостроти. Сформована Енергетична стратегія України до 2030 року. Є ряд факторів, що позитивно впливають на вирішення питань безпеки, але існують і певні негативні моменти.

НАК "Нафтогаз України" є підприємством паливно-енергетичного комплексу, основним завданням якого є забезпечення виконання норм Енергетичної стратегії в межах нафтогазового комплексу України. На жаль, динаміка фінансових показників Компанії свідчить про негативні тенденції діяльності. Зокрема, через бойові дії на Донбасі втрачено видобуток обсягом близько 200 млн. куб. м газу на рік.

Провівши дослідження діяльності підприємства, а саме проаналізувавши його діяльність за основними напрямками, зроблено певні висновки:

Видобуток газу впродовж останніх років скорочується. При цьому спостерігається і зменшення його споживання майже на третину. На сьогодні досягнуто збільшення джерел постачання газу. І якщо ще в 2013 р. імпорт газу був виключно з Росії (92 % всього імпорту), то на 2014 рік частка російського імпорту зменшилась до 74 %.

Обсяги видобутку нафти теж падають, що пояснюється виснаженістю запасів та низьким рівнем техніки та технологій видобутку. Інвестиції у оновлення парку обладнання практично не здійснюються, що не обіцяє покращення прогнозів на майбутнє.

Транзитне транспортування газу у 2014 р. скоротилось майже на 25%. На сьогодні Україна має майже 15 млрд. куб. м вільних потужностей підземних сховищ газу, які можуть бути використані для використання європейськими

споживачами, адже обсяги тарифи зберігання газу в Україні є найнижчими.

Обсяги трубопровідного транспортування нафти впали більше як у два рази внаслідок переорієнтування експортних потоків російської і казахської нафти на альтернативні маршрути. На сьогодні з режиму транспортування у режим безпечного утримання переведено понад 1300 км нафтопроводів. Загалом падають обсяги видобування, транспортування та виробництва нафтопродуктів в Україні. У 2015 р. був здійснений імпорт нафти з Казахстану обсягом 248 тис. т. Експортовано нафтопродукти з Білорусі, Росії та Литви. Такими чином, вже можемо говорити про відносну незалежність України від російської нафти.

На сьогодні диверсифікація джерел поставки нафти та газу можлива шляхом освоєння закордонних ресурсів. Зокрема, на сьогодні реалізуються проекти по видобутку нафти та газу в Єгипті. Тривають переговори з Туркменістаном та Іраном про поставку нафти і нафтопродуктів. Вивчаються можливості поставки скрапленого газу танкерами. Дискусійним і не вирішеним на сьогодні є питання видобування сланцевого газу в Україні. Великі перспективи покладають на реалізацію проектів, фінансування яких буде проведено Державним Банком Розвитку Китаю і які направленні на заміщення споживання газу вугіллям.

Важливим моментом у питанні енергетичної безпеки є політика енергоефективності, яка вже на сьогодні дає результати. Наприклад, за період 2010-2014 років досягнуто економії у обсязі 1774 тис. т. у. п. У НАК "Нафтогаз України" створено Департамент енергоефективності та енергозбереження.

Оновлення потребус і сама система управління Компанії. Не секрет, що нафтогазова галузь є найбільш заполітизованою і вплив політичних течій визначає акценти управління подекуди найяскравіше. З метою оновлення менеджменту в Компанії розпочато оновлення системи корпоративного управління, у тому числі з метою зменшення політичного впливу на процеси діяльності. Реформа управління торкнулась і Укргазвидобування та Укртранснафта, де призначено нове керівництво і визначено нові цілі у роботі.

Загалом можна сформувані основні напрямки подальшого розвитку підприємств НАК "Нафтогаз України":

- нарощування власних запасів вуглеводнів за рахунок збільшення обсягів та ефективності сейсмічних досліджень та пошуково-розвідувального буріння на перспективних площах і родовищах;

- стабілізація та поступове збільшення видобутку газу і нафти за рахунок введення нових потужностей та інтенсифікації видобутку з існуючих родовищ;

- інтенсифікація освоєння нафтогазових ресурсів акваторії Чорного і Азовського морів;

- оновлення і модернізація парку бурового та нафтогазпромислового обладнання;

- збільшення обсягів і глибини переробки видобутої сировини з метою нарощування виробництва товарної продукції (скрапленого газу, бензину, дизельного палива тощо);

- участь Компанії в освоєнні нафтогазових ресурсів інших держав (Туркменістан, Казахстан, Узбекистан, Росія, Лівія, Ірак, ОАЕ);
- активізація роботи в плані формування і застосування політики енергоефективності;
- оновлення менеджменту компанії задля зменшення рівня "заполітизованості" та непрозорості процесів діяльності.

Питання розвитку повинні мати комплексний характер і охоплювати всі сфери діяльності підприємства. При їхньому забезпеченні у НАК "Нафтогаз України" можна говорити і про підвищення рівня енергетичної безпеки держави.

УДК 338.242

Б. В. Гречаник, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ПРОБЛЕМИ ДЕМОНОПОЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ УКРАЌНОЮ ТРЕТЬОГО ЕНЕРГОПАКЕТА

Сьогодні, коли масштаби, структура і темпи розвитку світової економіки уже давно перетнули межу "критичного рівня" її залежності від енергетичних ресурсів, питання "демонополізації" природних монополій, пов'язаних у першу чергу з нафтогазовим сектором та сектором виробництва електричної енергії, є винятково актуальними і потребують невідкладного вирішення.

Зважаючи на ситуацію, яка склалась у секторі енергетики України, "європейський вибір" її розвитку, а також орієнтуючись на цілі та завдання, що сформульовані в основних положеннях Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" (а це передбачає адаптацію вітчизняного законодавства, у першу чергу у сфері енергетики, до норм спільного лібералізованого електроенергетичного та газового ринку ЄС) проблема "демонополізації" вітчизняних природних монополій, а також їх подальше функціонування, оцінювання та реорганізація набувають особливої вагомості та актуальності.

Набуття нашою країною статусу держави з ринковою економікою (21.12.2005 р. Рада міністрів ЄС офіційно визнала Україну країною з ринковою економікою [1], а 17.02.2006 р. цей статус "підтвердило" і Міністерство торгівлі США [2]) жодним чином не вплинуло на діяльність вітчизняних природних монополій, оскільки спадок попередньої тоталітарної системи виявився надто "системним" для України, а високий рівень корупції практично в усіх сферах суспільного життя нашої країни "забезпечив" їм глибинну "консервацію" і надійний "захист". В результаті, чи не найбільш дієві інструменти та важелі моделі ринкової економіки в наших умовах виявились фактично "заблокованими", а сам процес трансформації економічної системи повністю перейшов в режим "ручного управління" представниками "зацікавленої", у збереженні вітчизняними монополістами існуючого "status quo", сторони. Це